

ZPRAVODAJ ŠRÁMKOVY SOBOTKY

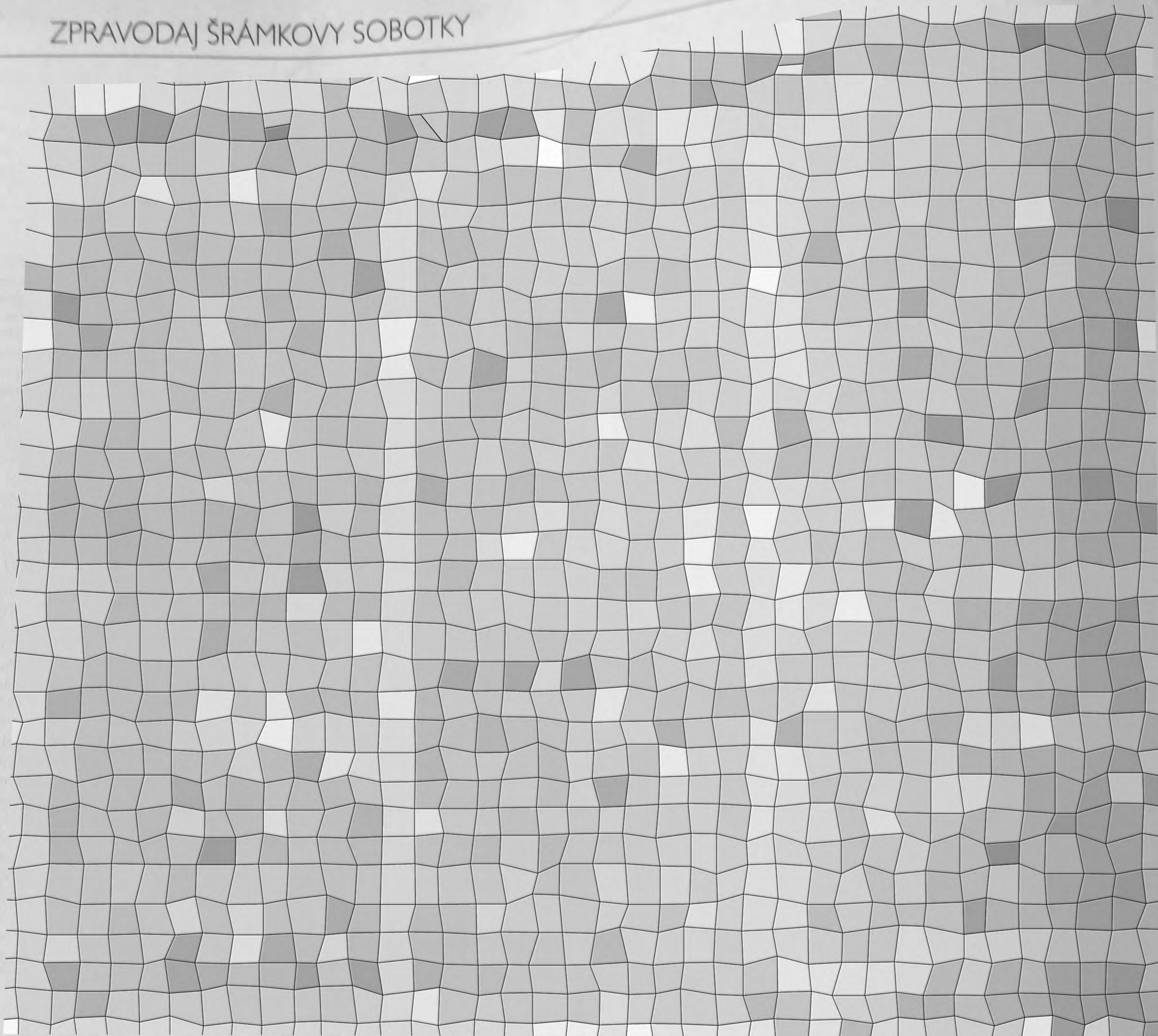
3 KVĚTEN / ČERVEN 2024
61. ROČNÍK
20 KČ

KVETOUcí VLČÍ MÁKY PATŘÍ K SOBOTCE

Foto: R. Vokounová

SLOUPEK ŠÉFREDAKTORKY

Vážení a milí čtenáři,

držíte v rukou poslední vydání zpravodaje před létem. Že se dny volna, prázdniny a dovolené blíží, cítíme všichni ve vzduchu. Nyní je tu čas krásné vůně kvetoucích lip a zrajících jahod, užijte si toto nádherné období. Na titulní stranu jsem po shodě s členy redakční rady umístila fotografii rozkvetlých máků. Proč zrovna červené máky? Mnozí jistě ví a někteří tuší. Básník Fráňa Šrámek při návštěvách své rodné Sobotky rád chodil na procházky v okolí. Toulal se přírodou a u toho všechny krásy našeho kraje mu byly inspirací pro jeho tvorbu. A právě květy vlčích máků, modrých chrp, ko-

pretin a různého lučního kvítí měl velmi rád. Je již tradice, že na slavnostní zahájení festivalu nesmí takováto kytice chybět. O Šrámkově Sobotce se více dočtete na str. 5, 28 a najdete v tomto čísle i kompletní program festivalu.

V měsících dubnu a květnu proběhlo několik kulturních akcí. Pálení čarodějnic se v letošním roce zhostil pan O. Martinka na místním koupališti. Meteorologická předpověď byla nepříznivá a v některých krajích se pálení nedoporučovalo. Nakonec se ale pálilo a vše proběhlo bezpečně a v pořádku. O všech dalších akcích se dočtete v našem časopise. V Muzeu F. Šrámka

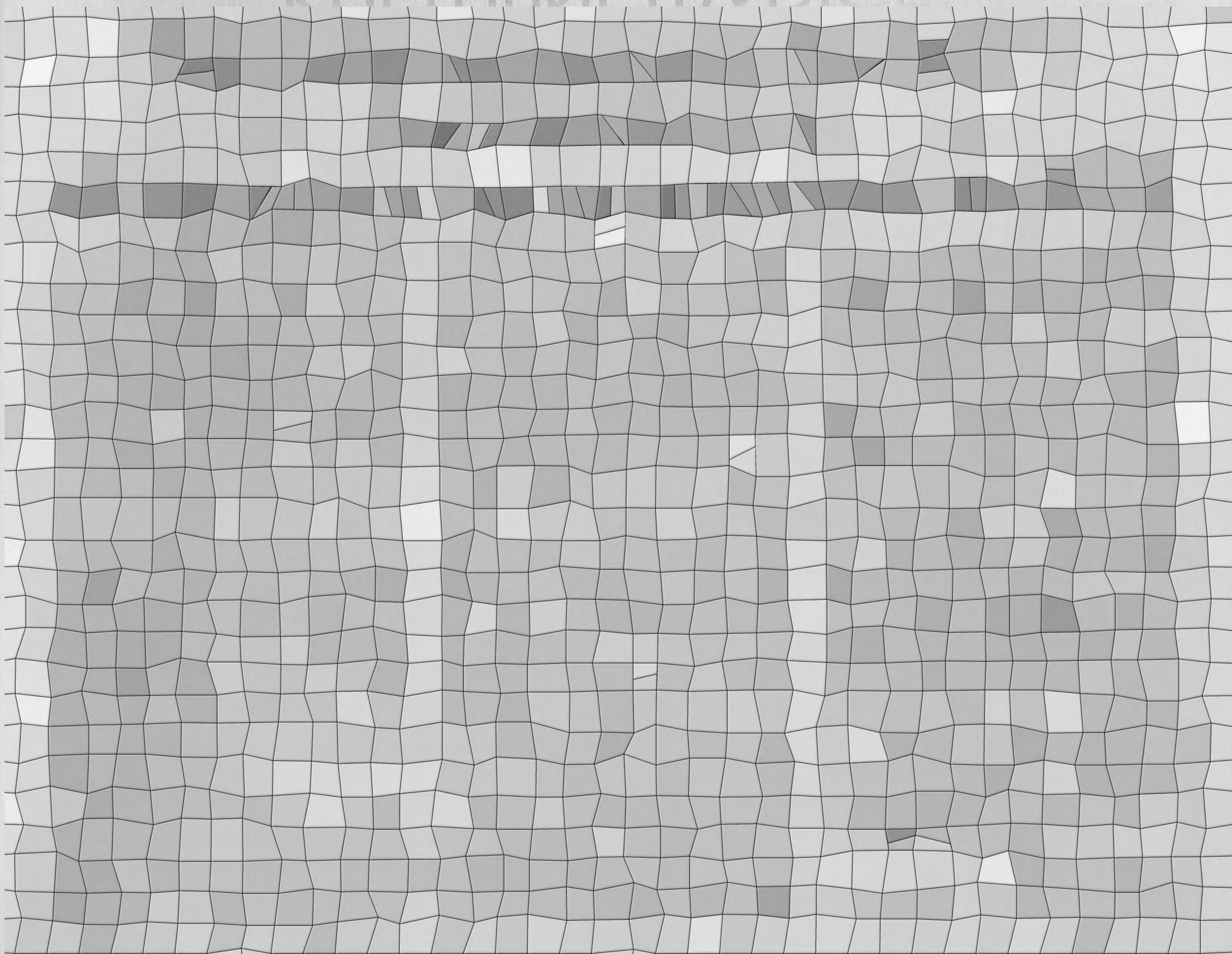
proběhla velice zajímavá beseda s bývalým ředitelem ZOO Praha, s panem P. Fejkem. V knihovně se konal křest knížky pana J. Kubů, bývalého kastelána na Karlštejně. Velmi se vydařil Dětský den i koncerty v kostele sv. Máří Magdalény v Sobotce. Kultura v Sobotce nebude mít volno ani o prázdninách, a proto přinášíme i souhrnný plakátek na celé léto.

Příští rok v květnu si budeme připomínat 80. výročí od ukončení 2. světové války. Už nyní připravujeme bohatý program, abychom důstojně připomněli tento významný historický milník.

Užijte si čas krásné vůně kvetoucích lip a zrajících jahod.

Pavčina Havlová

KULTURNÍ TRADICE

VE STÍNU

Pohádka Hanse Christiana Andersena vypráví o stínu učence, který se od tohoto člověka odpoutal. Proto z něho měli lidé strach, neboť o nich všechno věděl, stal se z něj Stín. Dokonce měl tu neslýchanou troufalost, že navrhl učenci, aby se stal jeho stínem. Ten muž se z toho roznemohl, lidé o něm říkali, že je už jen stín. Stín, zamilovaný do princezny, nechá vsadit učence, tedy svůj stín, do vězení. V den své svatby byl

stín Stínu zbaven života... Tato pohádka je moralita odkazující ke stínu jako temné, bezohledně ambiciózní stránce lidské povahy, která se nemůže nabažit své moci. Stín tak tvrdě marginalizuje svého původce, až můžeme učence metaforicky označit za stín. Stín tedy může odkazovat nejen k temné stránce našeho já, ale i k nucenému odsunutí lidské bytosti do krajiny zapomnění.

Tak jako kdysi Ovidius, jenž si užíval lesku a příjemného klimatu Říma, musel odejít bez milované ženy do periferní

Tomidy, byl zděšen tamějšími tuhými zimami, zamrzajícím Dunajem, bez sebe-menší naděje na návrat. Podobně může fungovat stín i v jazyce, když některá slova či jejich tvary, slovní spojení nebo frazémy odcházejí v určité době mimo aktivní sféru komunikace, ať už přirozeným vývojem nebo z donucení politické moci. Ve stínu bývají i některé profese či umělecká díla, kterým veřejnost či škola nevěnuje takovou pozornost, ale bez nichž se viditelnější povolání nebo slavnější díla při svém vzniku neobe-

ZPRAVODAJ ŠRÁMKOVY SOBOTKY

jdou. Zdaleka ne všem může být určena hlavní role. Zdaleka ne všechna díla obstojí v čase.

Ve stínu se mohou zdát partneři našich velikánů. Bylo tomu opravdu tak? Letos si při Šrámkově Sobotce připomínáme 140. výročí narození Milky Hrdličkové. Družky Fráni Šrámka, emancipované ženy, redaktorky a editorky, úřednice samosprávy, členky řady spolků, ženy neúnavně pečující o básníkův odkaz. Tato spoluzakladatelka našeho festivalu se však ve spisovatelově stínu sotva cítila. Její silueta nás bude provázet při pohledu na ústřední grafický motiv letošního festivalu.

Řešíme-li nějaký problém, prvotní nápady označujeme za nástin, za cosi nehotového, minimálně hierarchizovaného, ale už přinášejícího naději na řešení, a tedy změnu k lepšímu.

Stíny mohou odkazovat i k něčemu v naší minulosti, co zatěžuje naše svědomí, brání rozletu. Mohou také poukazovat k obrazu zla, které nás staví mimo naše obvyklé rozlišování dobrého a špatného. Zla, které marginalizovalo nebo stále marginalizuje celé národy. Nelze v tomto případě nezpomenout genocidu Arménů a Židů v období dvou ničivých světových válek.

Ovšemže stín může označovat i dobu, kdy se učíme od někoho moudřejšího a zkušenějšího. Držíme se zpátky, protože jednou z podmínek hlubokého učení je i pokora a úcta k tomu, kdo nám svoji moudrost a vědění předává. Stín je tak fází, která předchází snaze vymanit se z tohoto stínu, překročit ho. Stejně jako stínová vláda čeká na okamžik nejbližších voleb, aby dokázala, že si umí poradit s problémy lépe než vláda stávající. Stejně jako mladík toužebně čeká na okamžik, kdy bude silnější a moudřejší než jeho otec. Stín však může být obrazem našich obav, které jsme schopni svým úsilím či poznáním překonat. Možná si vzpomínáte, jak se lyrický mluvčí v Nezvalově básnické skladbě Edison zbavil svých obav z vlastního stínu tím, že si v místnosti rozsvítil.

Foto: N. Scheithauerová

Stín ale může přinášet i blahodárnou úlevu, třeba v horkém vedru letního festivalového dne, v němž můžeme zažít moment „kdy přeběhne světlo, přeběhne stín“. Milerádi přijmeme pohostinství pod rozložitými korunami vzrostlých stromů, stejně jako bychom ocenili prostor, kde se můžeme alespoň na chvíli skrýt před ruchem tohoto světa, abychom se mohli soustředit na své myšlenky, popasovat se se svým svědomím. Mít onen svůj vlastní pokoj, o němž psala americká modernistka Virginia Woolfová. Stínítko lampy nám vytváří intimní prostor rozjímání i milostné hry, když, opět řečeno se Šrámkem, „stín se k stínu nachýlí“.

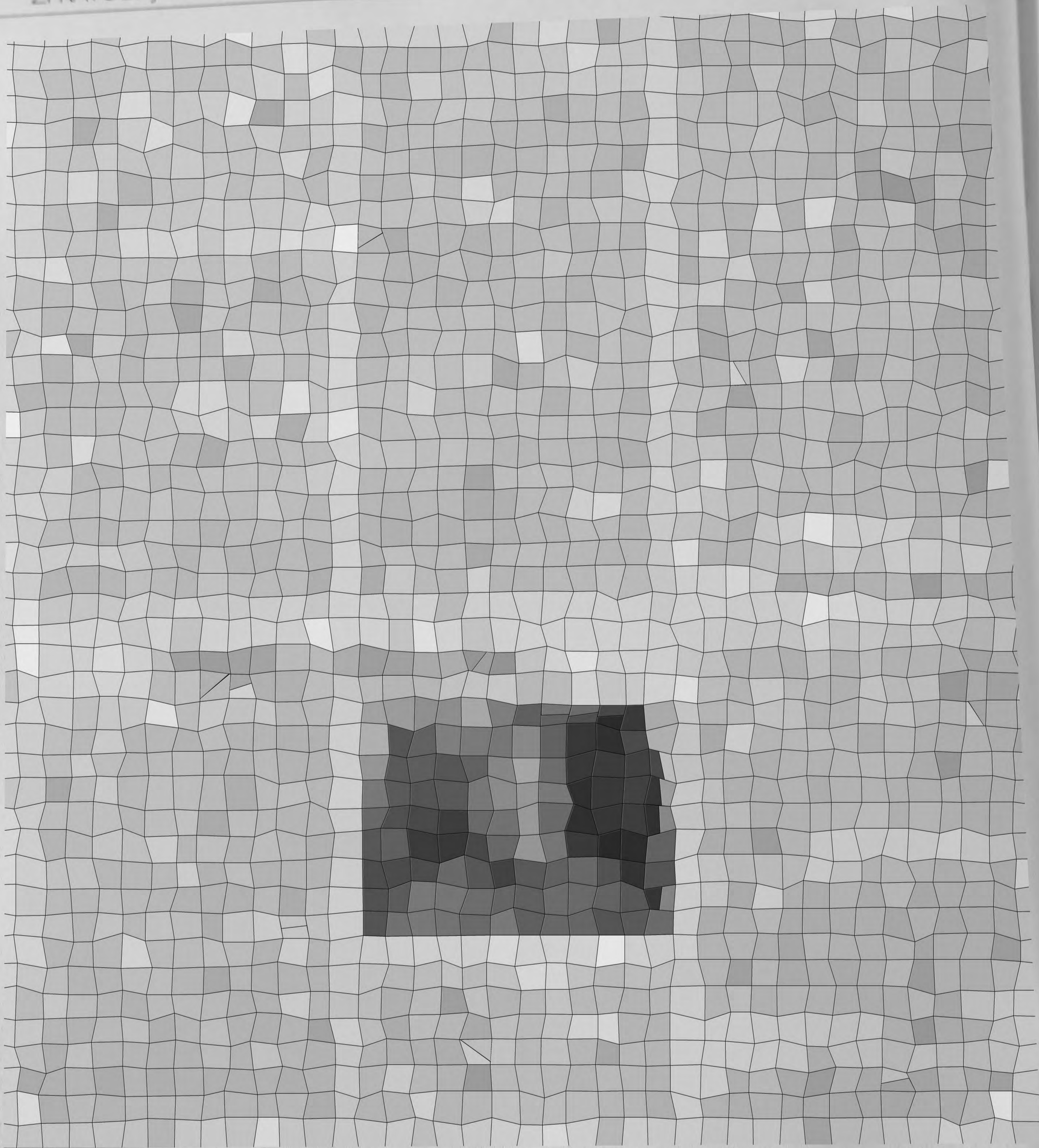
Naši předci byli zvyklí stínovat písmo, tedy přidávat písmu iluzi třetího rozměru. Stín je ve výtvarném umění důležitým prostředkem simulace prostorovosti. Podobně jako kdysi podle Plinia Staršího vytvořil člověk obraz tím, že přidal obrys ke svému stínu. Stín se nám propašoval i do slova odstín, který odkazuje k bohatosti škály barev. V jiném smyslu můžeme odstíňovat významy slov, abychom zvolili z palety možností to nejlepší řešení pro myšlenku, kterou chceme právě vyjádřit. Stínem může žena podtrhnout hloubku a krásu svých očí.

Stín může být také suverénním uměleckým vyjádřením, připomeňme si na tomto místě například tradici orientálního stínového divadla, kdy se herci nebo loutky pohybovali v blízkosti bílé nasvícené opony. Svými stínovými obrazy vyřezávanými nožem zase proslula americká černošská výtvarnice Kara Walkerová, odkazuje jimi k temným stránkám amerických dějin spojených s otrokářstvím.

Stín může být třeba i naším vítaným společníkem v samotě, jako je tomu v básni Li Poa *Tři kumpáni* – vedle lyrického mluvčího se tu opíjí jeho stín a měsíc a všichni si to náramně užívají. Ne každý stín musí být přece zloduch a škůdce, jako ten z Andersenovy pohádky. Ale ani zosobněná paranoidní obava, která znepokojovala muže z Nezvalova Edisona. Stín ukazatele slunečních hodin dokonce pomáhal kdysi člověku měřit čas.

Ať i nám všem odměří krásně opojný festivalový týden! Jak píše Li Po ve zmíněné básni v Mathesiově překladu – „A zejtra navečer, až první hvězdy vzplanou, / u vína v loubí, chlapci, na shledanou!“

Vlastimil Čech

ŠRÁMKOVKA TU BUDE CO NEVIDĚT

Přípravy festivalu českého, řeči a literatury směřují do cílové rovinky, letošní 68. ročník s podtitulem *Ve stínu*

vypukne již v sobotu 28. června! První prázdninový týden nabídne opět téměř sedm desítek kulturních pořadů – čeká

na vás tradičně celá řada divadelních představení, koncertů, besed, přednášek, poslechových pořadů, autorských

a scénických čtení či filmových projekcí. Neopomněli jsme samozřejmě ani bohatý program pro děti.

A na co se můžete konkrétně těšit? Hned na začátku festivalu se představí herečka Milena Steinmasslová se souborem Spolku Kašpar z pražského Divadla v Celetné v černé komedii 2084. Divadelní štafetu převezme dále například Divadelní spolek JEDL, jehož prostřednictvím budete moci zažít poetické setkání s francouzskou básnířkou Suzanne Renaud v podání Lucie Trmíkové. V průběhu týdne zahraje ještě Divadlo Masopust s Miloslavem Königem a Šimonem Krupou či Divadlo D21, které přiveze oceňovanou inscenaci věnovanou třetímu československému prezidentovi Emilu Háchovi.

Hudební program přinese směsici žánrů – od poetického dua HlasKontra-Bas Ridiny Ahmedové a Petra Tichého

přes experimentální rapové seskupení P\st až k melancholicky energické muzice kapely Barva slov. Nedělní podvečer bude tradičně patřit koncertu v kostele, tentokrát prostor rozezvučí hra fagotu a cembala.

Autorská čtení nás zanesou do Batoava Zlína, Valašska či Slezska, scénická čtení nabídnou na různých místech Sobotky setkání s Janem Kameníkem či poezií Václava Šolce. Děti se mohou těšit na brněnské Divadlo DIP s hravým pohybovým představením o školáckých radostech i strastech, loutkovou pohádku Honza Pták či autorské čtení Jiřího Šlupky Svěráky i Dory Kaprálové. Vaší pozornosti by nemělo uniknout také poslechové básnické pásmo z hořkých a výsměšných textů zakladatele nonsensu Christiana Morgensterna či hororový poslech u schodů Humprechtu, beseda věnovaná dramatikovi Williamu Shake-

spearovi či přednášky, které představí v novém světle popelku mezi slovními druhy nebo Čapkovy pátečníky.

Na závěr festivalu bude v rámci Třešňového jarmarku promítán dokumentární film o Kostelu sv. Jiljí v Markvarticích. Na jarmareční veselí naváže odpoledne přehlídka Sobotecká dofestná, v jejímž průběhu vystoupí Studio Šrámkova domu i hudebníci z místní Základní umělecké školy.

... a to je jen zlomek toho, co letošní ročník přinese! Celkový přehled programu naleznete v barevné příloze uprostřed čísla či na webu festivalu. Vstupenky si můžete pořídit on-line, ale také zakoupit v Městském informačním centru – a nebojte, místo se najde pro každého!

Těšíme se na společná letní shledání.

Jan Trč

